

Alkoholipoliittiset mielipiteet 2024

Yli puolet väestöstä kannattaa nykyistä alkoholipolitiikkaa – viinejä ruokakauppoihin haluavien määrä vähentyi

PÄÄLÖYDÖKSET

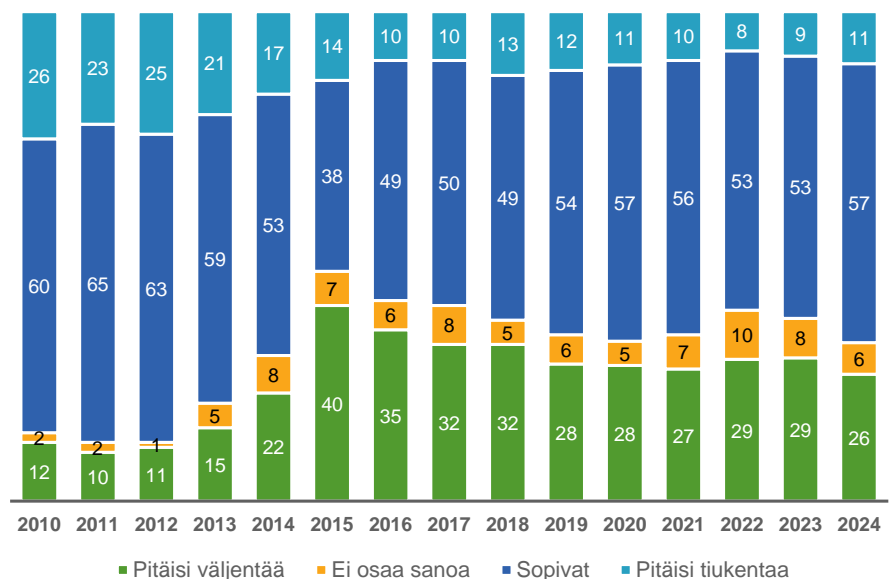
- Nykyisen alkoholipolitiikan kannalla oli 57 prosenttia vastaajista ja tiukempaa politiikkaa halusi 11 prosenttia vastaajista.
- Väljempää alkoholipolitiikkaa halusi 26 prosenttia vastaajista.
- Vastaajista 44 prosenttia oli sitä mieltä, että viinejä pitäisi saada ostaa myös päivittäistavara-kaupoista. Vuonna 2023 osuus oli 48 prosenttia ja vuonna 2022 se oli 54 prosenttia.
- Jos viinien mukana päivittäistavara-kaupoissa myytäisiin myös väkeviä alkoholijuomia, haluaisi viinit päivittäistavara-kauppoihin 21 prosenttia vastaajista.
- Päivittäistavara-kaupoista väkeviä juomia haluavien osuus oli 10 prosenttia vuonna 2024.

Väestöstä 57 prosenttia pitää nykyisiä alkoholipoliittisia rajoituksia sopivina. Rajoituksia sopivina pitävien osuus kasvoi edellisvuoden 53 prosentista ja se on viimeisen viiden vuoden aikana vaihdellut 53 ja 57 prosentin välillä. Vuoden 2024 kyselyssä nykyistä tiukempaa alkoholipolitiikkaa kannatti 11 prosenttia vastaajista. Naiset toivoivat tiukempaa alkoholipolitiikkaa miehiä useammin. Nykyistä väljempää alkoholipolitiikkaa halusi 26 prosenttia vastaajista, joka on alin osuus sitten vuoden 2015. Miehillä väljempää alkoholipolitiikkaa toivovien osuus oli suurempi (32 %) kuin naisilla (19 %), joskin ero sukupuolten välillä oli selvästi kaventunut.

Suomalaisten alkoholipoliittisia mielipiteitä jakaa erityisesti se, mistä viinejä pitäisi saada ostaa. 44 prosenttia vastaajista oli vuonna 2024 sitä mieltä, että viinejä pitäisi saada ostaa päivittäistavara-kaupoista. Vuonna 2023 vastaava osuus oli 48 prosenttia ja sitä edeltävänä vuonna 54 prosenttia. Jos viinien myynti päivittäistavara-kaupoissa toisi mukanaan myös väkevien myynnin, on viiniä kauppoihin haluavien osuus selvästi pienempi, 21 prosenttia. Vuotta aikaisemmin tämä osuus oli 25 prosenttia ja vuonna 2022 se oli 29 prosenttia. Vastaajista 55 prosenttia oli sitä mieltä, että yli 5,5-prosenttisia juomasekoituksia ja oluita pitäisi saada ostaa päivittäistavara-kaupoista. Vuotta aiemmin osuus oli 54 prosenttia. Vastaajien selvä enemmistö (89 %) pitäisi väkevien alkoholijuomien myynnin tulevaisuudessakin Alkon yksinoikeutena.

Nykyisiä alkoholijuomien myynti-ikärajoja kannatetaan laajasti. Yli yhdeksän kymmenestä vastanneesta (94 %) piti mietojen alkoholijuomien ja viinien ikärajan sopivana. Väkevien alkoholijuomien ikärajan piti sopivana 82 prosenttia vastaajista.

Kuvio 1. Suomalaisten suhtautuminen vallitseviin alkoholipoliittisiin rajoituksiin vuosina 2010–2024, prosenttia vastanneista

Thomas Karlsson

etunimi.sukunimi@thl.fi

Hyvä tietää tilastosta

- Alkoholipoliittisia mielipiteitä koskevat tiedot kerätään vuosittain tammikuussa ja kyselyn vastauksissa heijastuu edellisvuoden alkoholipoliittinen tilanne.
- Kyselyssä ei ole kysymyksiä alkoholijuomien anniskelusta, vaan siinä keskitytään väestön mielipiteisiin yleisistä alkoholipoliittisista rajoituksista ja alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskeviin mielipiteisiin.

Väestön suhtautuminen alkoholipoliittisiin rajoituksiin

Väestön mielipiteitä alkoholipoliittisista rajoituksista ja alkoholijuomien vähittäismyyntijärjestelmästä tutkitaan Suomessa vuosittain mielipidekyselyiden avulla. Tässä raportissa keskitytään tammikuussa 2024 tehdyn mielipidekyselyn tuloksiin, ja vertaillaan niitä edellisten vastaavien mielipidekyselyjen tuloksiin.

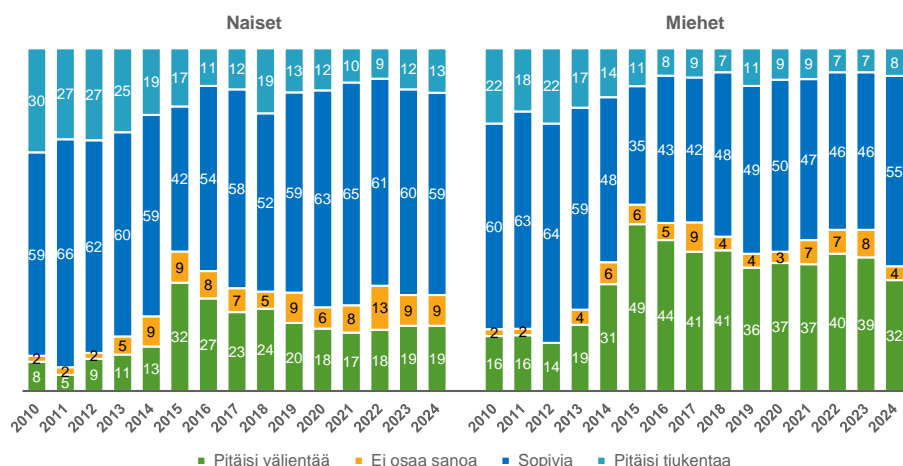
Vuodesta 1984 on mielipidekyselyissä esitetty kysymys (Liitetaulukko 1): ”Mitä mieltä olette nykyisistä alkoholipoliittisista rajoituksista, toisin sanoen erilaisista julkisen vallan ja yhteiskunnan alkoholinkulutusta ja -käyttöä rajoittavista toimenpiteistä Suomessa? Ovatko ne mielestänne sopivia vai pitäisikö niitä tiukentaa tai väljentää?” Viimeisen vuosikymmenen aikana väestön mielipiteet ovat vaihdelleet suuresti tämän kysymyksen suhteen (Kuvio 1).

Vuonna 2010 neljännes vastaajista halusi tiukempaa alkoholipoliittikkaa ja vain 12 prosenttia toivoi alkoholipoliittisten rajoitusten väljentämistä. Vuodesta 2013 alkaen mielipiteet muuttuivat selvästi vapaamielisempään suuntaan ja vuonna 2015 alkoholipoliittisia rajoituksia piti sopivina enää 38 prosenttia vastaajista. Väljempää alkoholipoliittikkaa toivovien osuus oli tuolloin noussut 40 prosenttiin.

Vuoden 2015 jälkeen alkoholipoliittikkaa sopivana pitävien osuus alkoi hiljalleen kasvaa. Kehitys jatkui alkoholilain kokonaisuudistuksen myötä, ja alkoholipoliittisia rajoituksia sopivina pitävien osuus kasvoi vuoden 2018 49 prosentista 57 prosenttiin vuonna 2020. 57 prosenttia vastaajista piti alkoholipoliittisia rajoituksia sopivina vuonna 2024, kun vastaava osuus vuosina 2022 ja 2023 oli ollut 53 prosenttia.

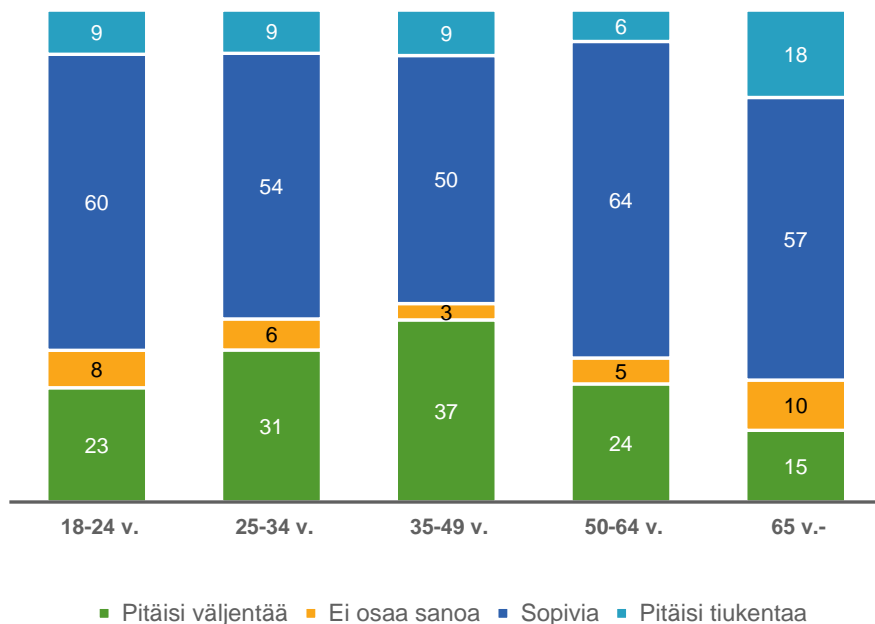
Väljempää alkoholipoliittikkaa toivovien osuus oli 29 prosenttia vuonna 2023 ja vuonna 2024 vastaava osuus oli 26 prosenttia 2024. Tiukempia alkoholipoliittisia rajoituksia toivoi 11 prosenttia vastaajista vuonna 2024, kun vuotta aikaisemmin osuus oli yhdeksän prosenttia. Miehistä 32 prosenttia ja naisista 19 prosenttia toivoi väljempää alkoholipoliittikkaa. Sukupuolten välinen ero on edelleen huomattava, joskin tämän vuoden kyselyssä miesten suhtautuminen alkoholipoliittisiin rajoituksiin oli muuttunut aiempaa myönteisemmäksi ja miesten ja naisten välinen ero on jonkin verran kaventunut. Sopivana alkoholipoliittikkaa piti miehistä 55 prosenttia ja naisista 59 prosenttia ja tiukempaa alkoholipoliittikkaa toivoi miehistä kahdeksan prosenttia ja naisista 13 prosenttia (Kuvio 2).

Kuvio 2. Suomalaisten suhtautuminen vallitseviin alkoholipoliittisiin rajoituksiin vuosina 2010–2024 sukupuolen mukaan, prosenttia vastanneista

län mukaan tarkasteltuna väljempää alkoholipoliittikkaa toivovia oli eniten 35–49-vuotiaiden ja vähiten yli 65-vuotiaiden ikäryhmissä. Tiukemman alkoholipoliittikan kannatus oli yleisintä yli 65-vuotiailla ja vähäisintä 50–64-vuotiailla. Useimmin nykyisiä alkoholipoliittisia rajoituksia kannattivat 50–64-vuotiaat vastaajat, joista 64 prosenttia piti nykyisiä rajoituksia sopivina (Kuvio 3).

Kuvio 3. Suomalaisten suhtautuminen vallitseviin alkoholipoliittisiin rajoituksiin ikäryhmittäin vuonna 2024, prosenttia vastanneista

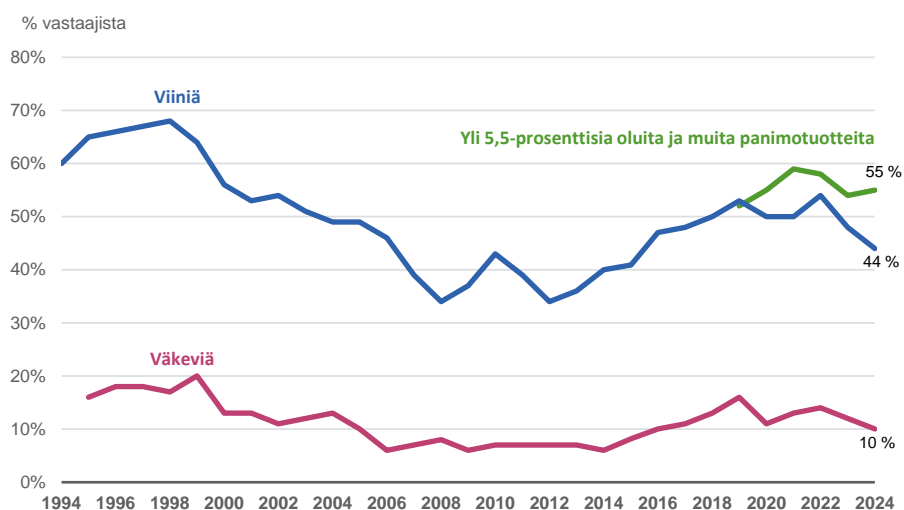
Puoluekannan mukaan tarkasteltuna alkoholipoliitikan väljentämisen kannattajia oli eniten kokoomuksen (44 %) ja perussuomalaisten (34 %) äänestäjissä. Vallitsevan alkoholipoliitikan kannatus oli yleisintä vihreiden (74 %), keskustan (65 %) ja SDP:n (61 %) äänestäjillä. Perussuomalaisia äänestäneistä 56 prosenttia, vasemmistoliittoa äänestäneistä 47 prosenttia ja kokoomusta äänestäneistä 46 prosenttia piti alkoholipoliittisia rajoituksia sopivina. Tiukemman alkoholipoliitikan puolestapuhujia oli eniten keskustaa (23 %) ja vasemmistoliittoa äänestäneissä (16 %).

Mistä eri alkoholijuomia pitäisi saada ostaa?

Vastaajista 44 prosenttia oli vuonna 2024 sitä mieltä, että viinejä pitäisi saada ostaa myös päivittäistavarakaupoista (Kuvio 4). Osuus on laskenut kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2022, jolloin 54 prosenttia vastaajista toivoi viinejä päivittäistavarakauppoihin. Huomionarvoista on kuitenkin, että jos viinien tulo päivittäistavarakauppoihin tarkoittaisi, että niissä saisi myydä myös viinaa ja muita väkeviä alkoholijuomia, laskisi tämä viinejä päivittäistavarakauppoihin haluavien osuuden 21 prosenttiin. Vuoden 2023 kyselyssä tämä osuus oli 25 prosenttia ja sitä edeltävänä vuonna 29 prosenttia. Sukupuolten välinen ero oli tämän kysymyksen suhteen huomattava. Miehistä 31 prosenttia halusi yhä viinit päivittäistavarakauppoihin, vaikka se tarkoittaisi, että niissä saisi myydä myös viinaa ja muita väkeviä alkoholijuomia. Naisista 12 prosenttia oli tätä mieltä. Vuoden 2024 kyselyssä yli 5,5-prosenttisia oluita ja panimotuotteita päivittäistavarakauppoihin toivovien osuus (55 %) oli samalla tasolla kuin edellisvuonna (54 %).

Väkevien alkoholijuomien myyntipaikasta vallitsee suomalaisten parissa laaja yksimielisyys. Vuonna 2024 päivittäistavarakaupoista väkeviä halusi ostaa 10 prosenttia vastaajista. Viimeisen viiden vuoden aikana tämä osuus on vaihdellut 10 ja 16 prosentin välillä.

Kuvio 4. Vastaajien osuus, joiden mielestä yli 5,5-prosenttisia oluita ja muita panimotuotteita, viiniä ja väkeviä alkoholijuomia tulisi saada ostaa päivittäistavarakaupoista 1993–2024, prosenttia vastanneista

Alkoholijuomien ikäraajat

Mielipidekyselyn mukaan väestö tukee laajalti olemassa olevia alkoholijuomien ostoikärajoja. Vuonna 2024 oluen, siiderien, juomasekoitusten, mietojen viinien, ja väkevien viinien 18 vuoden ostoikärajaa piti sopivana 94 prosenttia vastaajista, yksi prosentti piti sitä liian korkeana ja neljä prosenttia liian matalana. Väkevien alkoholijuomien 20 vuoden ikärajaa piti sopivana 82 prosenttia vastaajista, yhdeksän prosenttia liian korkeana ja kahdeksan prosenttia liian matalana.

Muita alkoholipoliittikkaan liittyviä mielipiteitä

Mielipidekyselyssä on kerätty myös tietoja väestön suhtautumisesta moniin muihin alkoholipoliittikkaa koskeviin kysymyksiin. Kyselyssä on tiedusteltu muun muassa, onko valtion alkoholimonopoli Alko ja sille annettu yksinoikeus yli 5,5 tilavuusprosenttisten alkoholijuomien vähittäismyyntiin hyvä tapa rajoittaa alkoholihaittoja. Kysymykseen myönteisesti vastanneiden osuus nousi edellisvuoden 53 prosentista 55 prosenttiin vuonna 2024. Kieltävästi vastanneiden osuus laski vastaavasti 41 prosentista 38 prosenttiin. Viimeksi kulueneen viiden vuoden aikana myöntävästi vastanneiden osuus on vaihdellut 53 ja 62 prosentin välillä (Kuvio 5). Vastaajista 81 prosenttia oli sitä mieltä, että Alko oli onnistunut erittäin tai melko hyvin vastuullisuustoiminnassaan, johon kuuluu muun muassa alaikäiseltä näyttävien asiakkaiden iän tarkistaminen sekä kieltäytyminen myymästä alaikäisille tai päihtyneille asiakkaille. Vastaajista 51 prosenttia uskoi vuonna 2024, että alkoholin saatavuutta rajoittamalla voi vaikuttaa väestön alkoholin kulutukseen. Vuonna 2023 tähän väittämään uskoi 46 prosenttia ja sitä edeltävänä vuonna 43 prosenttia vastaajista.

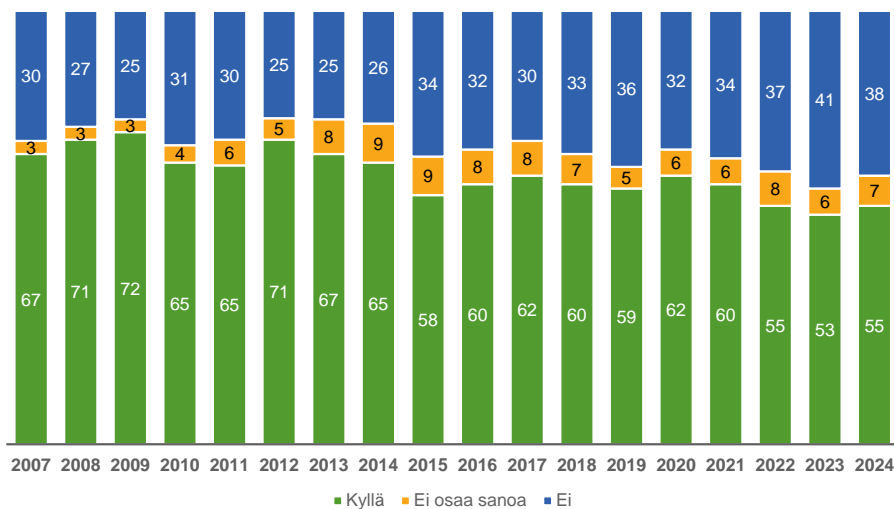
Tämän vuoden kyselyssä kysyttiin myös erikseen, kannattavatko vastaajat päivittäistavarakaupoissa myytävien alkoholijuomien prosenttirajan nostamista 5,5-prosentista kahdeksaan prosenttiin. Vastaajista 51 prosenttia kannatti prosenttirajan nostoa, 42 prosenttia vastusti sitä ja seitsemän prosenttia ei osannut sanoa kantaansa.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, luottavatko he siihen, että ikärajoja ja päihtyneille myynnin kieltoa voidaan tehokkaasti valvoa, jos alkoholijuomien kotiinkuljetus sallitaan, esimerkiksi ruokalähettiläpalvelujen toimesta. Vastaajista 45 prosenttia ei luottanut tähän lainkaan, 30 prosenttia melko vähän, 16 prosenttia melko paljon ja kuusi prosenttia luottivat tähän täysin. Kolme prosenttia vastaajista ei osannut sanoa kantaansa.

På svenska

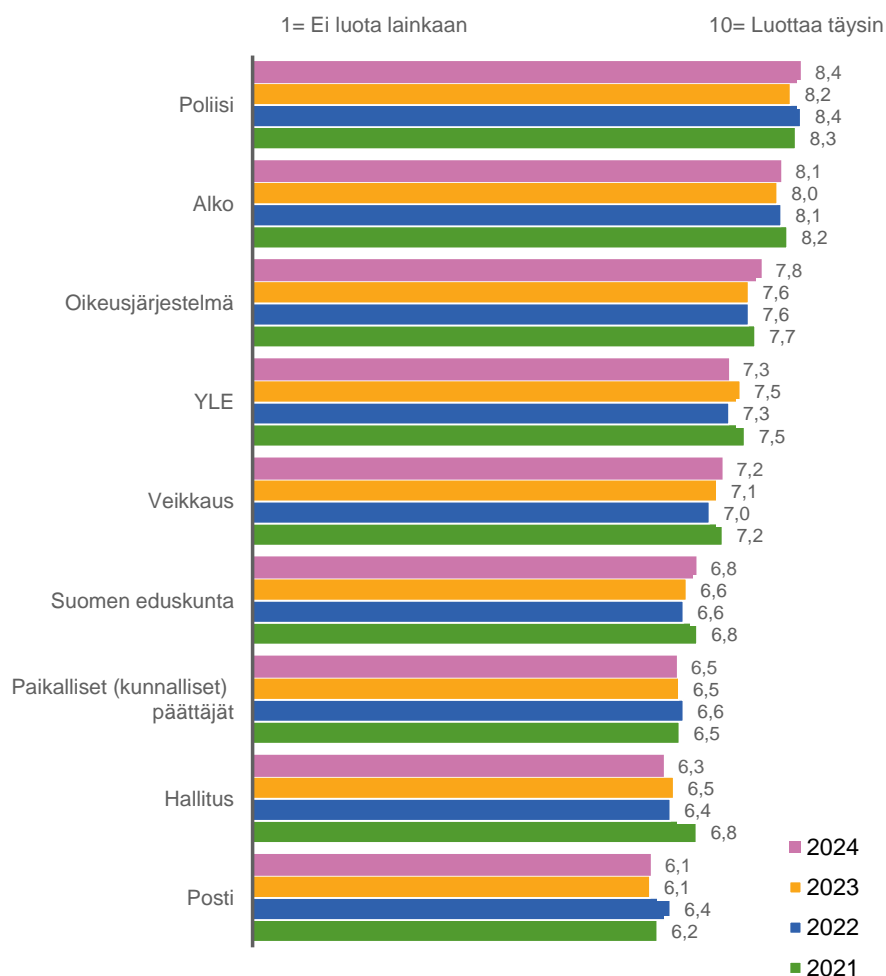
Huvudresultaten publiceras på svenska på webbplatsen thl.fi och i publikationsarkivet julkari.fi.

Kuvio 5. Mielipiteet siitä, onko valtion alkoholimonopoli Alko ja sille annettu yksinoikeus yli 5,5-prosenttisten alkoholijuomien vähittäismyyntiin vastaajan mielestä hyvä tapa rajoittaa alkoholihaittoja 2007–2024, prosenttia vastanneista

Vuodesta 2021 lähtien vastaajilta on kysytty myös, miten paljon he henkilökohtaisesti luottavat eri yhteiskunnallisiin toimijatahoihin, Alko mukaan lukien (Kuvio 6).

Kuvio 6. Miten paljon henkilökohtaisesti luotatte seuraaviin toimijatahoihin (1=en luota lainkaan; 10=luotan täysin), 2021–2024, keskiarvo

Vastaajat luottivat kaikkina kyselyvuosina eniten poliisiin ja vähiten Postiin. Luottamus Alkoon yhteiskunnallisena toimijana oli vuonna 2024 toiseksi korkeinta keskiarvolla 8,1.

Käsitteet ja määritelmät

Alko/Alkot/Alkon myymälät: Alkolla on (vähittäismyyntimonopolin nojalla) yksinoikeus myydä yli 5,5-tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä juomia. Vuoteen 2017 saakka Alkolla oli yksinoikeus myydä yli 4,7-tilavuusprosenttisia alkoholijuomia.

Alkoholijuomien ostoikärajat: Vähittäismyynnissä 18 vuotta täyttäneet voivat ostaa mietoja alkoholijuomia, joissa on vähintään 1,2 prosenttia ja enintään 22 tilavuusprosenttia alkoholia. 20 vuotta täyttäneet voivat ostaa kaikkia alkoholijuomia.

Päivittäistavarakauppa/-kaupat/tms.: Päivittäistavarakaupat (elintarvikeliikkeet, huoltoasemat, kioskit ja vastaavat) voivat myydä kaikkia enintään 5,5-tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä juomia. Vuoteen 2017 saakka ne saivat myydä enintään 4,7-tilavuusprosenttisia alkoholijuomia, jotka oli valmistettu käymisteitse.

www.thl.fi/tilastot/alkoholimieliopiteet

Tämän julkaisun viite:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Alkoholipoliittiset mielipiteet 2024. Tilastoraportti 7/2024. Suomen virallinen tilasto (SVT).

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Liitetaulukko 1: Suomalaisten suhtautuminen vallitseviin alkoholipoliittisiin rajoituksiin vuosina 1984–2024, prosenttia vastanneista

Vuosi	Pitäisi välttää (%)	Sopivat (%)	Pitäisi tiukentaa (%)	Ei osaa sanoa (%)
1984	19	51	29	1
1985	19	49	28	4
1986	18	45	34	4
1987	25	39	33	3
1988	26	47	23	4
1989	37	38	22	4
1990	35	41	20	4
1991	41	35	20	4
1992	39	43	15	3
1993	37	44	15	5
1994	41	42	13	4
1995	35	49	13	3
1996	26	45	23	6
1997	39	37	19	6
1998	31	50	16	4
1999	25	51	20	4
2000	17	54	26	3
2001	17	58	22	3
2002	16	62	20	2
2003	19	62	17	2
2004	15	59	21	5
2005	12	68	18	2
2006	10	62	27	1
2007	11	55	33	1
2008	12	59	27	2
2009	12	58	30	1
2010	12	60	26	2
2011	10	65	23	2
2012	11	63	25	1
2013	15	59	21	5
2014	22	53	17	8
2015	40	38	14	7
2016	35	49	10	6
2017	32	50	10	8
2018	32	49	13	5
2019	28	54	12	6
2020	28	57	11	5
2021	27	56	10	7
2022	29	53	8	10
2023	29	53	9	8
2024	26	57	11	6

Laatuseloste (SVT)

Alkoholipoliittiset mielipiteet

Tilastotietojen relevanssi

Alkoholipoliittiset mielipiteet -tilaston tiedot tuotetaan otoksiin perustuvista kyselytutkimuksista, ja tilasto on osa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Suomen alkoholiolojen seurantaan. Alkoholipoliittisten mielipiteiden seuranta on tehty osana Juomatapatutkimusta vuodesta 1968 lähtien ja vuosittaista seurantaan on tehty vuodesta 1984 lähtien.

Tilasto kuvaa väestön suhtautumista vallitseviin alkoholipoliittisiin rajoituksiin, mielipiteitä alkoholijuomien sopivista myyntipaikoista sekä väestön käsitystä Alkon toteuttamista toimenpiteistä, alkoholijuomien nykyisistä hinnoista ja alkoholijuomien ostoon oikeuttavista ikärajoista.

THL:n lakisääteinen tehtävä (668/2008) on tutkia ja seurata väestön hyvinvointia ja terveyttä, niihin vaikuttavia tekijöitä ja niihin liittyviä ongelmia, ongelmien yleisyyttä ja ehkäisymahdollisuuksia, sekä kehittää ja edistää toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ongelmien vähentämiseksi (2 §). Kyselytietojen avulla voidaan seurata alkoholipoliittisten mielipiteiden kehitystä koko maan tasolla. Tilastoa käytetään yhteiskunnallisen päätöksenteon, tutkimuksen ja kansallisen alkoholipolitiikan seurannan tarpeisiin ja sen perusteella voidaan vuositasolla seurata, miten laaja väestön tuki harjoitetulla alkoholipolitiikalla on Suomessa.

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tietoja väestön alkoholipoliittisista mielipiteistä saadaan vuosittain THL:n ja Alkon toimeksiannosta tehdystä mielipidetutkimuksesta. Vuodesta 2003 alkaen tiedot on kerätty puhelinhaastatteluina väestörekisteristä satunnaisotannalla valituille 15–79-vuotiaille suomalaisille. Vuodesta 2018 alkaen kyselystä on jätetty alle 18-vuotiaat otannan ulkopuolelle. Otoskoko on vuosittain noin 1 000 henkeä ja se edustaa koko Suomen väestöä, Ahvenanmaa pois lukien. Tutkimusaineisto ei sisällä henkilötunnuksia. Tietojen kerääjänä on viime vuosina toiminut Verian (aiemmalta nimeltään Kantar Public/Kantar TNS/TNS Gallup/Suomen Gallup).

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Mielipidekyselyssä kerättyjen alkoholipoliittisten mielipidetietojen oikeellisuutta, tarkkuutta ja loogisuutta tutkitaan vertaamalla tuloksia aiempien vuosien tuloksiin ja muihin vastaaviin tutkimuksiin. Jos on syytä epäillä tiedonkeruumetodista johtuvaa virhettä, tarkistetaan asia erikseen Verianin kanssa.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Verian kerää tiedot väestön alkoholipoliittisista mielipiteistä vuosittain tammikuussa ja ne julkaistaan THL:n verkkosivulla seuraavan kevään aikana. Tarkempi julkaisuaikataulu löytyy THL:n verkkosivuilta tilastojen julkaisukalenterista.

Ennen vuotta 2017 tuloksia ei vuositasolla ole raportoitu erillisessä tilastoraportissa, vaan kyselyn tuloksia on julkaistu muun muassa osana Päihdetilastollista vuosikirjaa sekä hyödynnetty tutkijoiden artikkeleissa ja esitelmissä.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tilastoraportti väestön alkoholipoliittisista mielipiteistä julkaistaan kerran vuodessa [THL:n verkkosivuilla](#).

Tietoja alkoholipoliittisista mielipiteistä julkaistaan myös vuosittain ilmestyvässä THL:n [Päihdetilastollisessa vuosikirjassa](#).

Tilastojen vertailukelpoisuus

Alkoholipoliittisia mielipiteitä koskevat tiedot koostuvat THL:n (ennen sitä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (STAKES) ja Alkon alkoholipoliittinen

tutkimuslaitos) keräämistä alkoholipoliittisia mielipiteitä koskevista aineistoista. Ne perustuvat toisaalta 1960-luvulta alkaen kerättyihin alkoholipoliittisia mielipiteitä koskeviin mielipidekyselyihin, joita vuodesta 1984 on tehty vuosittain. Tällä hetkellä noin neljä viidesosaa tutkimuksen kysymyksistä kysytään joka vuosi ja loput niistä ovat vaihtuvia. Mielipidekyselyn otantaa muutettiin vuonna 2018 niin, että kyselyyn osallistuu vain täysi-ikäisiä, yli 18-vuotiaita suomalaisia. Otannan muutoksen vaikutus on kuitenkin niin vähäinen, ettei se vaikuta mielipidekyselyn tulosten vertailtavuuteen.

Selkeys ja eheys / yhtenäisyys

Alkoholioalojen kehitys on vaikuttanut siihen, kuinka laajasti alkoholipoliittisia mielipiteitä on kartoitettu ja jopa siihen, onko tietoja kerätty lainkaan tietynä vuonna. Vuosittain tehdyssä mielipidekyselyssä pisin yhtenäinen vuosittain kerätty aikasarja käsittelee väestön mielipiteitä vallitsevista alkoholipoliittisista rajoituksista. Tätä on tutkimuksessa tiedusteltu vertailukelpoisella tavalla vuodesta 1984 lähtien.